

JUSTITIA.

Elk menschenras vertoont een type, evenzeer als elk mensch een aangezicht heeft, waaraan hij uit duizenden te herkennen is. Is niet — om volken van den tegenwoordigen tijd te noemen — Duitschland het land der wetenschap, Amerika het land van practischen zin, Frankrijk het land der bevalligheid, Spanje het land van ernst en waardigheid, Engeland het land van ondernemingsgeest, Japan het land der kunstvaardigheid, Italië het land van het genie, Nederland het land der vrijheid? Dat is niet iets toevalligs, dat is ook niet uitsluitend product van ligging en klimaat; het is een verschijnsel, door God, die „de volken bemint,” in Zijn menschenwereld te voorschijn geroepen, opdat die volken, gescheiden door hun talen, toch samen één groot huisgezin zouden zijn en elkander wederkeerig zouden aanvullen. Daartoe schiep God de verschillende klimaten en gaf Hij de landen onderscheiden ligging; daartoe vervulde Hij het eene land met zonneschijn en doopte Hij het andere in nevels en regenvlagen; daartoe schiep Hij inhammen der zee, berggevaarten en woestijnen, maar daartoe ook riep Hij in alle landen en in alle tijden personen in het leven, persoonlijkheden, die tot in verre geslachten invloed oefenden op hun volk; daartoe ook leidde Hij de lotgevallen der natiën, gaf hun in geestelijken zin „regen en vruchtbare tijden,” gelijk Hij elken afzonderlijken mensch vormt door de leidingen, die Hij met hem houdt.

Niet minder, eer meer nog dan de moderne volken, dragen de volken der oudheid hun karakteristieke stempel. De oude Egyptenaren zijn het volk der ontwikkeling van alle wetenschappen; de oude Grieken zijn de aanbidders van het schoone; de naam Phoeniciërs doet denken aan handel, en bij het woord Germanen treedt het beeld van kracht en van eenvoud ons voor den geest. De Hindoes van ouden en van nieuwen tijd zijn het volk der bespiegeling, der overpeinzing, en de wereldbeheerschende Romeinen hebben hun rijk zoo groot en zoo krachtig gemaakt, niet door kracht in de eerste plaats, maar door *recht*. De wetgeving van den Atheenschen Solon en den Spaanschen Lycurgus, hoe beroemd in hun tijd, zijn vergeten, doch op het recht der Romeinen berust nog de rechtspraak in de geheele beschaafde wereld.

En toch, hoe de Romein boog voor het recht, een loflied op het recht kon hij niet zingen; dat lied kon alleen worden gezongen bij het kleine, in de oudheid vergeten volk aan de Oostkust der Middellandsche Zee: de Israëlieten. Alleen Israël kon zich opheffen tot de verheerlijking van de gerechtigheid, omdat het den God des rechts kende; zevenmaal des daags loofde de dichter van den 119^{den} Psalm de rechten van Gods gerechtigheid.

Themis, zoo noemde de Griek de gerechtigheid, en ze was hem de dochter van Uranos en van Gaja, d. w. z. van den hemel en de aarde. De Griek had het wel beseft, dat hemel en aarde bestaan door gerechtigheid; hij kende aan Themis billijkheid toe en heerschappij, en daarom beeldde hij haar af met weegschaal en scepter, en dikwijls bedekte hij haar oogen met een blinddoek, om te kennen te geven, dat zij den persoon niet aanziet, en op geen geschenken let. Maar toch, de Grieken in hun lachende valleien onder hun eeuwig schoonen hemel werden geen volk, waarin de wet heerschappij voerde; bij hen gold schoonheid voor het hoogste, en ze kenden de zonde als iets leelijks, als een vlek op het smettelooze kleed van Themis.

Veel hooger stond de Romein, en zijn uitbeelding van de onstoffelijke gerechtigheid in stoffelijk beeld getuigt dat. Bij hem draagt Justitia niet een scepter, maar een zwaard, „tot straf dengene, die kwaad doet,” zooals Paulus zegt, waar hij spreekt van de gerechtigheid der Romeinsche

overheid. Een blinddoek draagt Justitia niet; ze ziet, ze ziet scherp, haar oogen dringen door tot in de diepste schuilhoeken van het hart. Dat oog is zóó scherp, die blik is zóó streng, dat niemand het wagen zal er aan te denken, of hij haar ook kan omkopen, of hij haar ook verleiden kan het recht te buigen en dat ontzaglijk oog te sluiten. Wit is haar kleed, recht haar houding, ongebogen, onbuigbaar. Geen macht op aarde zal dien rechten hals doen buigen, dat krachtige hoofd doen bukken. Vaderliefde is een sterke macht, doch als de zonen van Junius Brutus met andere jongelingen tegen het vaderland hebben overtreden, maakt hij voor zijn zonen geen uitzondering, hoewel hij de macht had; hij veroordeelt hen ter dood en woont zelf de uitvoering van het vonnis bij. *Fiat Justitia et pereat mundus*, — de gerechtigheid moet haar loop hebben, al vergaat ook de wereld — dat is het beginsel van het Romeinsche recht, gelijk het de lijfspreuk was van den Duitschen keizer Ferdinand I. En daarom teekent de Romein vrouwe Justitia niet met den scepter der heerschappij, maar met het zwaard der wrake. Wat zich niet onderwerpt aan de gerechtigheid, moet vernietigd worden.

Maar toch beeldt de Romein de gerechtigheid niet af als een man, maar als een vrouw; ze is niet hard, niet wreed. Bij den man ontwaakt temidden van de rechtvaardige wrake de woestheid, die verblindt; en wederom, bij den man wordt de uitoefening der gerechtigheid bijwijlen ter zijde gesteld door de overwegingen van het berekenende verstand. De vrouw redeneert niet over het recht; zij voelt de gerechtigheid, onmiddellijk, bij intuïtie, zonder overleg. Doch het recht doet haar pijn; zij grijpt naar het zwaard, maar zij gevoelt het zelf in haar boezem. Vandaar die ontzaglijke ernst op het gelaat van Justitia, waar bij den man de ernst zou worden vermengd met de wellust der wrake.

En toch handelt Justitia niet naar willekeur; de hand, die de weegschaal draagt, rust op het boek der wet. Wat daarin geschreven staat, dat is haar richtsnoer, en de stem van haar hart is daarmee in de volkomenste harmonie. Als dat boek der wet slechts volkomen is, dan ontbreekt er niets aan het recht.

Helaas! dat ontbrak den rechtlievenden Romein. Zijn boek der wet was product van de menselijke wijsheid, en menselijke wijsheid kan dwalen, en zij dwaalt. Vandaar, dat ook de gerechtigheid van het oude Rome de wereld niet kon behouden, al was zij in staat het kwaad voor een tijd te bedwingen, en al is het waar, dat Rome eerst de tirannieke wereldmacht is geworden, toen het recht vertreden werd door het belang, door de willekeur der Cesars.

Daarom staat het volk van Israël zoo veel hooger. De Romein in zijn goeden tijd eerbiedigde het recht, doch hij vreesde het; Justitia doet recht, omdat zij *moet*. Bij Israël is liefde voor het recht, omdat Israël God kent in Zijn gerechtigheid, omdat het weet, dat Gods troon zijn vastheid ontleent aan gericht en gerechtigheid. Israëls wetboek is volmaakt, want God zelf is Israëls wetgever. Mozes staat niet naast Solon en Lycurgus, niet naast Numa Pompilius, den Romeinschen wetgever. Want Mozes gaf niet de wet naar eigen inzicht; hij ontving de wet „door bestelling der engelen.” [†] Was Gods wet, en daarom heeft de Israëliet, die goed staat voor God, de gerechtigheid lief, en kan hij haar lof bezingen. Want voor den mensch, die in gemeenschap is met God, bestaat er geen troostrijker gedachte, dan dat God recht is. Bij alle menschen, ook bij de beste, wordt het recht gebogen door willekeur en eigenbelang; bij God is geen onrecht. Daarom kon de Israëliet in den 26sten Psalm bidden: „Doe mij recht, Heere!” niet met het oog op zijn verhouding tot God, maar met het oog op zijn verhouding tot de menschen. In dat gevoel van Gods gerechtigheid kon Jeftha zijn heerlijke toespraak houden tot de Ammonieten, en in de bewustheid van die gerechtigheid kon hij tegen hen optrekken ten strijde, om het geschonden recht te wreken. In dat gevoel van Gods gerechtigheid vraagt straks het lijdend overblijfsel in de laatste dagen: „Doe mij recht tegen mijn weder-

partijders,” en het gaat, hoe ook aangevallen en verdrukt, vertrouwend zijn weg, wetende, dat God recht doen zal Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen. (Luk. XVIII : 1—8.)

„Het recht moet zijn loop hebben, al vergaat ook de wereld,” sprak de Romein. De Christen weet iets beters: Het recht moet zijn loop hebben tot behoud der wereld. Om aan de gerechtigheid te voldoen, gaf God Zijn eeniggeboren Zoon, die de straf droeg op het kruis, en nergens schooner is de triomf der gerechtigheid gevierd dan op den heuvel van Golgotha.

A. L.

Brieven uit Amerika.

(Vervolg en Slot van brief X.)

Ik leer in New-York een geheel anderen kant van 't Amerikaanse leven kennen dan in Brooklyn. Het huis der familie M. S. staat in 54th street West, vlak bij Fifth Avenue, dus in het centrum van het aanzienlijkste gedeelte van New-York. Het huis is met buitengemeene weelde, en met buitengemeenen smaak ingericht, voorts met die heerlijke *comfort*, waarvan Amerika, nog meer dan Engeland, het geheim schijnt te bezitten. Niettegenstaande haar fortuin en hooge positie, neemt de familie M. S. een zoo beslist mogelijk Christelijk en Puriteinsch standpunt in. Dat laatste sluit, vooral in het meer moderne Amerika, concertbezoek volstrekt niet uit, maar wel, onvoorwaardelijk, het drinken van alcoholische dranken. Vooral in een predikantsgezin, zooals dit, mag nooit wijn op tafel komen, zelfs op de grootste diners niet. En een jong mensch, die bij u aan huis komt, wijn of sterken drank te presentereeren, wordt bijna als iets misdadigs beschouwd. De Amerikanen, met wie ik hierover sprak — zij houden van niets zooveel als van het vergelijken van hun levensopvattingen met die der Oude Wereld — verklaren dit verschijnsel ten deele historisch, ten deele klimatisch. Historisch, omdat de Engelsche en Hollandsche *pilgrimfathers* uit hun vaderland de streng Puriteinsche levensopvatting meebrachten, en haar als besten waarborg voor den gezonden groei der koloniën, die zij stichtten, inweefden in de nationale etiquette. Klimatisch, omdat het droge, opwekkende klimaat van Amerika op zichzelf reeds een stimulans is, die de hoogere energie van het Amerikaanse leven verklaart, maar die het drinken van alcoholische dranken veel gevaarlijker maakt, dan b.v. in onze vochtige drukkende atmosfeer, waar wijn veel beter verdragen wordt.

En als ik mijn bewondering uitspreek, dat het 't Christelijk element in Amerika gelukt is, door zulk een eenvoudig middel zulk een beslag op het Amerikaanse leven te leggen, dan zuchten mijn kennissen er over dat het met de toenemende weelde in het land, en de massa's godsdienstlooze, dikwijls aan drankzucht en ontucht overgegeven Europeanen, die ieder jaar Amerika komen overstroomden, al moeilijker wordt, het oorspronkelijk Christelijk-Puriteinsch karakter van het land te handhaven. Maar ik, die het Amerika dat ik zie, niet kan vergelijken met het Amerika van vroeger, maar met mijn eigen vaderland en het weinige, dat ik ken van eenige andere landen van Europa, — blijf bewonderen.

Misschien interesseert u een kleine beschrijving van mijn New-Yorksche logeerkamer, omdat zij een idee geeft van de gastvrijheid der Amerikanen en ook haar natuurlijk aandeel heeft in de inrichting van het huis.

In ieder welgesteld Amerikaansch huis heeft de logeerkamer een eigen badkamer, die tevens een waschtafel

bevat. Het hebben van 6, 7, 8 badkamers is, in huizen als dit, de gewoone zaak ter wereld.¹⁾ Ik geloof eigenlijk niet, dat er in de Nieuwe Wereld huizen zonder badkamer bestaan. Het werkmanshuis heeft er één, en van hier klimt het aantal op. Het ideaal voor een Amerikaanse familie is, dat iedere slaapkamer een eigen badkamer heeft, — in zoodanige huizen hebben de dienstboden ook een eigen badkamer. Waschtafels op de slaapkamers met al den omhaal van leegen, vullen, waschtafeldoekjes in soorten en wat dies meer zij — de practische Amerikaan heeft ze reeds bijna overal afgeschafte. Men wast zich aan een van warm en koud-waterkraan voorziene groote, marmeren waschtafel in de badkamer, waar het water van zelf weer wegloopt. En de badkamers zijn keurig; er wordt bijzonder zorg aan besteed.

Het bed ziet er ook anders uit dan bij ons. De lakens en dekens worden niet, zooals bij ons, aan het boveneind omgeslagen, maar glad getrokken. Hierover gaat een „sprei,” beter gezegd een dekkleed van katoen of zij, fraai bewerkt, dikwijls van dezelfde stof als de gordijnen, en hier bovenop ligt aan het hoofdeind een rol, ook van dezelfde stof. De kussens worden overdag weggenomen. Het bed, dus opgemaakt, maakt den indruk van een ruststoel waarvoor het dan ook uitstekend dienst doet.

Op de toilettafel ligt alle toilet-gerei gereed van gedreven zilver. Men kan in een Amerikaansch huis ook logeeren als men alles vergeten heeft! De Amerikaanse gastvrijheid is op alles voorzien. Zoo vindt men een schrijftafel met schrijfpapier, bedrukt met 't adres van huis, in alle soorten en formaten, een ruime keuze van pennen, postzegels en briefkaarten. Ook een naaidoos, zóó goed voorzien van alles, wat men maar zou kunnen noodig hebben om eenig voorkomend mankement aan zijn goed te repareeren, dat de beste Hollandsche huismoeder er de samenstelling niet van zou verbeteren.

Langs het rozerood linnen behang prijkt... mooi Europa. Het Canale Grande van Venetië, gezichten uit Pompei, de Madonna van Rafaël. Ook Holland, vooral Holland! Mevrouw M. S. is eene afstammeling der Van Santvoorts, een welbekende oude Hollandsche familie uit Albany aan de Hudson — niettegenstaande zijn Engelschen naam een echte Hollandsche stad, waar nog tal van Oud-Hollandsche families wonen. *To be Dutch from Albany* ²⁾ is een eer, waar de dus bevoorrechte families niet weinig prat op gaan. De familie Van Santvoort beweert af te stammen van den schilder Van Santvoort, en in de logeerkamer hangen verscheidene fotografieën van schilderijen van den beroemden Hollandschen voorvader. Heel Holland is trouwens goed vertegenwoordigd in dit Amerikaanse huis. Kostbaar Oud-Delftsch, medegebracht van reizen in Holland, siert de eetkamer, en een reproductie van een ouden gevelsteen uit Amsterdam, voorstellende het oude dorp Santvoort, prijkt in de *hall*.

Ik kan van uit de logeerkamer spreken met ieder lid van het gezin en met ieder der zeven dienstboden. Een lijstje van kamers en namen is opgehangen bij een telefoon. Iedere naam heeft een knopje, dat mij, door er op te drukken, met de gewenschte kamer telefonisch in verbinding stelt.

Ik moet nog even op de toilettafel met het gedreven zilver terugkomen. Dat is mode op 't oogenblik in Amerika.

En wat mode is, dat heeft iedereen. Ik ben in honderden huizen in Amerika geweest, overal heb ik hetzelfde toilet-gerei aangetroffen, dikwijls bij menschen, waarbij men zich verbaasde, hoe zij er aan 't geld voor kwamen. Doch dat is steeds een tweede zaak hier. *To be up-to-date* ³⁾ is de hoofdzaak. Schrijft de mode iets voor, een verfraaiing, een vergemakkelijking, fluks weet iedereen het zich aan te schaffen. Iets ouderwetsch te dragen of te hebben, juist gezegd een paar modes ten achter te zijn, — het *antique*

¹⁾ Later zag ik te Rochester een huis, waar 28 badkamers waren.

²⁾ Hollandsch te zijn uit Albany.

³⁾ Met de laatste mode mee te gaan.